

UPDATE Kennisbank Diversiteit en Emancipatie (IDEM Stedelijk expertisecentrum voor inclusie, discriminatie en (l)hbtq+ emancipatie) – februari 2024

TITEL: Nationale strategie voor de implementatie van het VN-verdrag Handicap

UITGAVE: Den Haag : Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024

SAMENVATTING: Nationale strategie van de Rijksoverheid om de implementatie van het VN-verdrag te bewerkstelligen. Het dient als basis voor een werkagenda met concrete maatregelen voor het weghalen van drempels. In Nederland leven 2 miljoen mensen met verschillende beperkingen. Zij lopen ondanks de vele inspanningen tegen verschillende soorten drempels aan op allerlei levensterreinen. Bijvoorbeeld ontoegankelijk openbaar vervoer of publieke gebouwen, maar ook bij onderwijs, werk en wonen. Verschillende onderzoeken en wetsevaluaties duiden erop dat mensen met een beperking nog niet gelijkwaardig kunnen meedoen. Het doel van de 'Nationale strategie voor implementatie van het VN-verdrag Handicap' is om alle drempels voor mensen met een beperking weghalen. Hiermee moet de positie van mensen met een beperking uiterlijk in 2040 overeen komen met de inhoud van het VN-verdrag Handicap. Dit verdrag legt de focus op inclusie en de toegankelijkheid van de samenleving. Mensen met een beperking krijgen zo dezelfde mogelijkheden om mee te doen en zich te ontwikkelen. Gemeenten spelen. De nationale strategie VN-verdrag Handicap bestaat uit twee delen: 'belangrijke principes' en 'levensdomeinen'. Beide onderdelen bevatten citaten van de mensen die hebben meegewerkt aan deze strategie. Hun ervaringen zijn de basis voor de verandering die nodig is. De 'belangrijke principes' vormen de rode draad in de uitwerking van de strategie naar de werkagenda. Zij zijn onder andere gebaseerd op de grondbeginselen uit het VN-verdrag Handicap. Belangrijke principes zijn: gelijke rechten, eigen regie en rechtspositie, toegankelijkheid, bestaanszekerheid, een samenleving waarin iedereen zich welkom voelt. Zij moeten bij de uitwerking naar de werkagenda overal terug komen. Om het bereiken van die toegankelijke en inclusieve samenleving concreet te kunnen maken, wordt onder 'levensdomeinen' per levensdomein een beschrijving van de gewenste situatie en de huidige situatie gegeven. Daardoor wordt duidelijk welke verandering nog nodig is en welke doelstellingen er bereikt moeten worden. Deze doelstellingen vormen de basis voor de werkagenda van de overheid. De levensdomeinen: werk en inkomen, thuis en wonen, onderwijs en ontwikkeling, gezondheid en ondersteuning, vervoer en mobiliteit, cultuur, media, vrije tijd, sporten en bewegen, en veiligheid en rechtsbescherming.

LINK: <https://open.overheid.nl/documenten/db93725f-4753-4e40-bf53-d18454b28308/file>

TAAL: <https://open.overheid.nl/documenten/6887876c-7427-4352-9a07-f798c9225358/file>

KAMERBRIEF: <https://open.overheid.nl/documenten/9e4dd629-825b-4e8c-8adf-06790f715753/file>

TREFWOORDEN: Participatie

Maatschappelijke positie

Antidiscriminatiebeleid

Overheidsbeleid

Gehandicapten

CODE: 323.24

TITEL: Inventarisatie lopend en voorgenomen beleid rondom VN-verdrag handicap

UITGAVE: Den Haag : Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2024

SAMENVATTING: Deze inventarisatie bevat bestaand beleid van de overheid dat bijdraagt aan de implementatie van het VN-verdrag Handicap. Waar de Nationale strategie VN-verdrag Handicap nadrukkelijk vanuit het oogpunt van mensen zelf is geschreven en hun inbreng ook centraal stond, is deze inventarisatie vanuit beleidsmatig oogpunt geschreven. Deze inventarisatie geeft inzicht in het beleid dat al loopt en dat bij kan dragen aan het behalen van de doelstellingen in de Nationale strategie. Het is geen uitputtende of allesomvattende inventarisatie, maar een goed eerste vertrekpunt om het ontwikkelen van een werkagenda bij de Nationale strategie mogelijk te maken. Per levensdomein wordt een overzicht gegeven van maatregelen. De levensdomeinen: werk en inkomen, thuis en wonen, onderwijs en ontwikkeling, gezondheid en ondersteuning, vervoer en mobiliteit, cultuur, media, vrije tijd, sporten en bewegen, en veiligheid en rechtsbescherming, en democratie.

LINK: <https://open.overheid.nl/documenten/7ed0d5ce-b1dd-4fba-875f-769e6bcbcd19/file>

Maatschappelijke positie

Antidiscriminatiebeleid

Overheidsbeleid

Gehandicapten

CODE: 323.24

TITEL: Beleid van mbo instellingen rond stagediscriminatie

UITGAVE: Utrecht : Inspectie van het Onderwijs - Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2024

SAMENVATTING: Rapport van de Inspectie van het Onderwijs. Het rapport gaat over onderzoek naar het beleid van instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs (mbo) rond stagediscriminatie. Het rapport gaat over onderzoek naar het beleid van instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs (mbo) rond stagediscriminatie. Stages vormen een essentieel onderdeel van opleidingen in het middelbaar beroepsonderwijs (hmbo). Daarom is het belangrijk dat iedere student bij gelijke capaciteiten gelijke kansen heeft op het vinden van een stage en dat zij een gelijke behandeling ervaren tijdens het lopen van de stage. Onderzoek toont aan dat stagediscriminatie bestaat. De aandacht ervoor in de media en de politieke agenda maken duidelijk dat het een maatschappelijk probleem vormt. Uit recent onderzoek onder studenten over het melden van stagediscriminatie van het Verwey-Jonker Instituut komt naar voren dat studenten het allerliefste gehoord en geloofd willen worden. En dat hun melding concrete gevolgen heeft voor het leerbedrijf. De inspectie wilde weten welk beleid mbo-instellingen voeren ten aanzien van stagediscriminatie. Dit onderzoek bestond uit bronnenonderzoek en daarnaast gesprekken met experts en bestuurders of managers (hierna: managers), onderwijsprofessionals en studenten van 13 mbo-instellingen. De vragen die hierbij centraal stonden waren: wat verstaan deze gesprekspartners onder stagediscriminatie, welk zicht hebben ze erop en wat doen ze eraan? Bij studenten ging de Inspectie na welke ervaringen zij met stagediscriminatie hadden, of ze hiervan melding hadden gemaakt en zo niet: wat hiervan de reden was. Ook ging de Inspectie na in hoeverre zij tevreden waren over het meldingsproces. Ten slotte was de Inspectie benieuwd wat de studenten merkten van een eventueel beleid en aanpak vanuit de mbo-instelling. Uit dit onderzoek blijkt dat er - op een enkel geval na - geen instellingsbrede definitie gehanteerd wordt over wat stagediscriminatie is. Het begrip wordt veelal persoonlijk (dus subjectief)

ingevuld. Hierdoor blijkt het lastig om stagediscriminatie goed te herkennen. Op de vraag welk zicht instellingen hebben op de mate waarin stagediscriminatie bij hun instelling voorkomt, geven managers en docenten aan hierop weinig tot geen zicht te hebben. Ze geven hier verschillende redenen voor aan. Zo noemen zij de lage meldingsbereidheid van studenten en het gegeven dat incidenten vaak al intern worden opgelost. Studenten delen met ons verschillende ervaringen met stagediscriminatie. Ze vertellen ook over hun twijfels of het bij deze ervaringen wel om stagediscriminatie gaat. Als gevolg van die twijfel melden de studenten het niet altijd. Uit hun antwoorden blijkt dat zij soms bang zijn voor de gevolgen van het doen van een melding. Het beleid en de aanpak van stagediscriminatie binnen een instelling uit zich op vier verschillende manieren. Een aantal van de door ons bezochte instellingen heeft geen concreet beleid en aanpak. Anderen hebben wel expliciet beleid, maar dit staat nog in de kinderschoenen. Er zijn ook instellingen die de aanpak onderbrengen bij andere beleidsterreinen zoals diversiteit en inclusie. Bijvoorbeeld omdat het woord 'stagediscriminatie' een negatieve bijklank zou hebben. Verder geeft een deel van de mbo-instellingen dat de reguliere werkwijze bijdraagt aan het voorkomen of aanpakken van stagediscriminatie. Daarnaast onderscheidt dit rapport de factoren die volgens de mbo-instellingen van invloed zijn op de aanpak. De Inspectie heeft ook gehoord wat studenten graag anders zouden zien. Voor de aanpak van stagediscriminatie wordt een drietal aanbevelingen gedaan voor bestuurders: 1. Maak samen stagediscriminatie herkenbaar 2. Stel een duidelijke sociale norm tegen stagediscriminatie en wees hier duidelijk over 3. Schep met elkaar een cultuur van veiligheid zodat studenten zich vrij genoeg voelen om stagediscriminatie te kunnen melden. Deze aanbevelingen zouden, in samenspraak met de partners die ook het Stagepact ondertekend hebben, verder uitgewerkt moeten worden.

LINK: <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-711f9d3e826f2dcb5db0152ba78e33af59d989f/pdf>

BRIEF: <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-69d36ffd3599765cd442b8ddff6a00042d2a3cfb/pdf>

TREFWOORDEN: Arbeid - Werkgelegenheid

Discriminatie

Studenten / stagiaires

Etnische minderheden

Beroepsonderwijs

CODE: 323.24

TITEL: Veiligheidsmonitor 2023

AUTEUR(S): Akkermans, M.

Derksen, E.L.J.

Kennis, M.

Kloosterman, R.

Moons, E.

UITGAVE: Den Haag / Heerlen : Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), 2024

SAMENVATTING: Veertiende uitgave van de Veiligheidsmonitor (VM) voorheen Integrale Veiligheidsmonitor. De Veiligheidsmonitor is een tweejaarlijks terugkerende grootschalige bevolkingsenquête waarin de thema's leefbaarheid van de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van criminaliteit, het oordeel van de burger over het functioneren van de politie en preventiegedrag worden onderzocht. Vanaf de editie 2017 wordt de Veiligheidsmonitor tweejaarlijks uitgevoerd. De cijfers zijn gebaseerd op een grootschalige enquête onder de

Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder. In 2023 werden 551.000 personen voor deelname aan de Veiligheidsmonitor benaderd. In totaal hebben ruim 180.000 personen meegedaan, waarvan bijna 76.000 in het vaste deel en 106 duizend in de lokale oversampling. Het landelijke responspercentage bedroeg 33,1 %.

Op verzoek van en in overleg met de opdrachtgevers en partners van de Veiligheidsmonitor zijn er in deze editie toegevoegd. Allereerst het vragenblok over procedurele rechtvaardigheid waarin gevraagd wordt naar de ervaringen van mensen met controles door de politie. Zijn mensen in de afgelopen 12 maanden gecontroleerd door de politie, is hen verteld om welke reden, zijn ze toen respectvol en correct behandeld, en hebben mensen het gevoel dat hun afkomst, huidskleur of uiterlijk voor de politie een reden was om hen te controleren?

Verder is het vragenblok over discriminatie uitgebreid. In 2021 is mensen gevraagd of zij zich in de afgelopen maanden gediscrimineerd hebben gevoeld, op grond waarvan, op welke wijze en of hiervan melding is gedaan. Hieraan is toegevoegd in welke situatie ze zich gediscrimineerd hebben gevoeld (op school, op werk, zoeken naar een woning, op straat, enz.), of ze zich gediscrimineerd hebben gevoeld door instanties (zoals de landelijke overheid, gemeente, politie, belastingdienst, UWV, enz.), of en welke gevolgen de discriminatie voor hen heeft gehad, en of ze er aangifte van hebben gedaan. Met deze nieuwe vragen kan een completer en meer gedetailleerd beeld gegeven worden van de ervaren discriminatie in Nederland.

In 2023 gaf 20% van de mensen van 15 jaar of ouder aan slachtoffer te zijn geweest van traditionele criminaliteit. In 2021 was dit 17 procent, het laagste niveau in tien jaar. Het aantal mensen dat in 2023 zegt slachtoffer te zijn geweest van traditionele criminaliteit is daarmee weer bijna terug op het niveau van 2019, het jaar vóór de coronacrisis. In 2023 gaven meer mensen aan zich onveilig te voelen in de eigen buurt dan in 2021, respectievelijk 15% en 14%. 15% zegt vaak of soms respectloos behandeld te worden door onbekenden op straat. Een op de tien zegt vaak of soms respectloos behandeld te worden door personeel van winkels of bedrijven, of door onbekenden in het openbaar vervoer. Het minst wordt respectloze behandeling ervaren door personeel van overheidsinstanties en door bekenden zoals partner, familie of vrienden (beide 7%).

Ruim een op de tien (11%) zegt zich gediscrimineerd te hebben gevoeld. Dat is evenveel als in 2021. Met respectloos gedrag door onbekenden op straat - de meest voorkomende van de onderzochte vormen van respectloos gedrag - worden vrouwen vaker (vaak of soms) geconfronteerd dan mannen, en jongeren vaker dan ouderen. Homoseksuele personen, biseksuele personen (vooral biseksuele vrouwen) en personen met een andere seksuele oriëntatie hebben er vaker mee te maken dan heteroseksuele personen. Stedelingen worden er vaker mee geconfronteerd dan mensen die niet in een stad wonen.

39% van de Nederlanders die in 2023 een of meerdere ervaringen met discriminatie hebben gehad zeggen dat dit was op grond van ras of huidskleur. Bij 33% van de mensen met discriminatie-ervaring ging het om nationaliteit, bij 28% om geslacht, bij 17% om leeftijd en bij 16% om godsdienst/levensovertuiging. Van de homoseksuele mannen zegt 24% en van de homoseksuele vrouwen 21% zich in het afgelopen jaar gediscrimineerd te hebben gevoeld. Wat religie of levensbeschouwing betreft voelen 27% van de moslims zich gediscrimineerd, 25% van de hindoes en 24% van de joden. Dat is bijna driekeer zo vaak als rooms-katholieken (9%) en protestanten of gelovigen van een andere christelijke kerk (eveneens 9%). Ongeveer 20% van de mensen met een herkomst buiten Nederland

heeft zich in de afgelopen 12 maanden gediscrimineerd gevoeld tegen 7 procent van de mensen met een Nederlandse herkomst. Van de mensen die in Nederland geboren zijn en de ouder(s) in Marokko ging het om 37%, van de mensen die in Nederland geboren zijn en de ouder(s) in Suriname om 35%, en van de mensen die in Nederland geboren zijn en de ouder(s) in Turkije om 29%. Dit beeld verandert nagenoeg niet na controle voor geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en stedelijkheid van de woongemeente. Discriminatie kan op een of meerdere manieren zijn ervaren. Van de mensen die in 2023 discriminatie ervoeren zeggen de meesten – 60% – dat dit kwam door het ervaren van ongelijke behandeling, benadeling of het voortrekken van bepaalde groepen. 44% zegt dat dit door discriminerende opmerkingen kwam, 30% geeft aan dat ze zich gediscrimineerd voelden door een negatief beeld of stigmatisering, en 28% zegt dat dit door negeren of uitsluiting kwam. Discriminatie kan in verschillende situaties of locaties worden ervaren. Van de mensen die in 2023 ervaring met discriminatie hebben gehad zegt 37 procent dat dit op straat gebeurde. 26%t geeft aan dat dit op het werk plaatsvond en 25% zegt dat het in een winkel gebeurde. 15 procent zegt dat dit gebeurde in het openbaar vervoer, en 14% tijdens het uitgaan of bij het zoeken naar werk/bij een sollicitatie. Bij een aanzienlijk deel, 28%, ging het om andere, niet nader genoemde situaties. Discriminatie gebeurt niet alleen interpersoonlijk, tussen (privé)personen, maar ook door instanties, personen die bij die instanties werken en andere professionals. Van de mensen die in 2023 discriminatie ervoeren zegt 17% dat dit door de landelijke overheid of een politicus gebeurde. 11% geeft aan door de gemeente of een gemeenteambtenaar gediscrimineerd te zijn, en 10% door de politie. De andere instanties of professionals werden door 9% of minder genoemd. In totaal zeggen bijna 4 op de 10 mensen (39%) die in 2023 discriminatie ervoeren dat dit door instanties of professionals gebeurde. Discriminatie leidt het vaakst tot emotionele of psychische problemen: 28% van de personen met discriminatie-ervaring geeft aan deze te hebben of te hebben gehad. 6% zegt financiële problemen door het voorval te hebben (gehad) en 1% lichamelijke verwonding of letsel. Van de personen met discriminatie-ervaring geeft meer dan de helft (51%) aan minder vertrouwen in mensen te hebben. 21% voelt/voelde zich minder veilig, 15% heeft of had depressieve klachten en 11 procent slaapproblemen. 11% van de mensen die zich in 2023 gediscrimineerd voelden hebben dit gemeld bij een of meer instanties. 5% meldde het bij de eigen werkgever of de opleiding, 3% bij de politie, 1% bij een meldpunt voor discriminatie, en minder dan een half procent bij het College voor de Rechten van de Mens. 4% meldde bij een andere dan de genoemde instanties. Van degenen die zich gediscrimineerd voelden deed 2% aangifte bij de politie. De meest genoemde reden om geen melding of aangifte van discriminatie bij de politie te doen is dat het toch niets helpt: 42% van de personen met discriminatie-ervaring die geen melding of aangifte deden, geeft dat aan. 29% vond het niet belangrijk. 14% had er geen zin of tijd voor en 11% vond het geen zaak voor de politie. De andere redenen worden door 7% of minder genoemd. Ruim 1 op de 10 deed geen melding of aangifte om een andere dan de genoemde redenen.

LINK: <https://download.cbs.nl/maatwerk/Veiligheidsmonitor-2023.pdf>

KAMERBRIEF:

<https://open.overheid.nl/documenten/dpc-1a996b3510614713857146532dd865833f6e2bb5/pdf>

TREFWOORDEN: Criminaliteit

Discriminatie

Buurtbeheer - soc. vernieuwing

Etnische minderheden

Sekseverschillen
Homoseksualiteit
Vrouwen
Mannen
CODE: 363.22

TITEL: Maak werk van vooroordelen voorbij : Wat kun je doen op je werk?

UITGAVE: Utrecht : College voor de Rechten van de Mens, 2024

SAMENVATTING: Tipsheet dat ambtenaren van de overheid informeert over vooroordelen. Iedereen heeft stereotypen en vooroordelen. Dat is heel normaal. Maar ambtenaren dienen er bewust van te zijn dat ze ook het werk kunnen beïnvloeden. Want als ambtenaar kun jij een verschil maken in het leven van een burger, positief en negatief. Daarom is het belangrijk dat een ambtenaar weet hoe stereotypen en vooroordelen een rol spelen in je werk. Op deze manier kun je helpen zorgen dat er in regels, beslissingen en contact met de burger geen verboden onderscheid wordt gemaakt. In deze tipsheet staan alle tips op een rijtje. Daarnaast is er een overzicht van interessante bronnen voor meer informatie.

LINK: <https://publicaties.mensenrechten.nl/file/793cc885-8ac3-1b94-afc9-e61cb55de48a.pdf>

TREFWOORDEN: Arbeid - Werkgelegenheid

Discriminatiebestrijding

Discriminatie

Wet- en regelgeving

Overheidsbeleid

Vooroordelen

CODE: 002.24

TITEL: VN-Verdrag Handicap in Gemeenten; Flitspeiling stand van zaken. Flitspeiling 5 (2022)

AUTEUR(S): Briels, B.

UITGAVE: VNG / Movisie : Den Haag / Utrecht, 2022

SAMENVATTING: Inventarisatie (viermeting of vijfde meting) onder gemeenten naar stand van zaken implementatie VN-verdrag inzake rechten van personen met een beperking.

In 2016 stemde de Eerste Kamer in met ratificatie van het VN-verdrag voor de rechten van personen met een beperking. In het kader van de implementatie van

het VN-Verdrag Handicap zijn de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Participatiewet en de Jeugdwetaangepast. De aanpassing in alle drie de wetten betreft een plicht aan gemeentes om periodiek een plan vast te stellen over hoe de gemeente uitvoering zal geven aan het VN-Verdrag Handicap. Gemeenten moeten in dit plan duidelijk maken wat zij doen, zodat hun inwoners met een beperking volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. De gemeenteraad ziet erop toe dat dit gebeurt. Wat is zes jaar later de stand van zaken bij het gemeentelijk

implementatiebeleid? De VNG hield samen met Movisie een vijfde flitspeiling (viermeting) van 12 januari 2022 tot 14 februari 2022. In 2021 waren er 176 deelnemende gemeenten, in 2022 is de vragenlijst ingevuld door 160 gemeenten. Omdat de flitspeiling jaarlijks wordt uitgevoerd, wijken de uitkomsten niet zo snel af van voorgaande jaren. De hoofdconclusie van de flitspeiling van 2021 was dat de verschillen tussen gemeenten groot zijn. Dat is in 2022 niet anders.

Er zijn gemeenten die op allerlei vlakken (al jaren) volop aan de slag zijn met de uitvoering. Zij hebben niet alleen een Lokale Inclusie Agenda opgesteld, maar zijn ook bezig met de uitvoering daarvan. Daarbij zijn dan ook alle

relevante lokale maatschappelijke organisaties betrokken, met voorop lokale ervaringsdeskundigen. Maar er zijn ook gemeenten die nog niets ondernomen hebben, en allerlei varianten daartussenin. Uit de flitspeiling van 2021 kwam al naar voren dat het gevoel van urgentie dat leeft binnen de gemeente van doorslaggevende betekenis is. Enthousiaste bestuurders en ambtenaren, in samenwerking met lokale ervaringsdeskundigen, kunnen een wereld van verschil maken. Als aan die voorwaarde voldaan is, maakt bijvoorbeeld de grootte van een gemeente niet zo veel meer uit. Er zijn voorbeelden van kleinere gemeenten die het goed doen met de uitvoering van het VN-verdrag Handicap. De medewerking van gemeenten die nog niet of nauwelijks aan de slag zijn aan deze flitspeiling geven een beeld van waar de knelpunten zitten. Tegelijkertijd geven de gemeenten die al van alles hebben ondernomen handvatten voor hoe een gemeentewerk kan maken van de lokale uitrol van het VN-verdrag Handicap, ondanks de knelpunten. De flitspeiling van 2022 geeft weer iets meer informatie over de uitvoering. Nieuw in deze flitspeiling ten opzichte van eerdere edities was de vraag, aan gemeenten die al een Lokale Inclusie Agenda uitvoeren, welke resultaten zij hebben behaald. Daaruit kwam onder meer naar voren dat gemeenten sterk inzetten op bewustwording: binnen de gemeentelijke organisatie en breed onder inwoners. Ook wordt veelvuldig gemeld dat bij de uitrol van het VN-verdrag Handicap lokale ervaringsdeskundigen betrokken worden. Bewustwording en het betrekken van ervaringsdeskundigen zijn twee basisvoorwaarden voor de uitvoering van het verdrag. Uit de uitkomsten is op te maken dat ervaringsdeskundigen veelal betrokken worden, maar gemeenten vinden ook dat dat nog méér zou moeten. Gemeenten hebben moeite om goede ervaringsdeskundigen te vinden. Zij hebben behoefte aan handvatten voor hoe ze goede ervaringsdeskundigen kunnen vinden én behouden. Daarnaast komt naar voren dat niet op alle onderdelen van het VN-verdrag Handicap resultaten worden gemeld. Met name op de domeinen inclusief onderwijs, inclusief bouwen/wonen en toegang tot arbeid melden gemeenten nauwelijks resultaten. Een verklaring die gemeenten zelf geven, is dat bepaalde landelijke regelgeving of juist het gebrek daaraan goede uitvoering op deze domeinen van het VN-verdrag Handicap in de weg staan.

De hoofdconclusies van deze flitspeiling zijn:

- Verschillen tussen gemeenten zijn erg groot. Er zijn gemeenten die volop aan de slag zijn en er zijn gemeenten die nog nauwelijks iets of niets hebben ondernomen. Movisie & VNG
- Gemeenten die aan de slag zijn, zetten sterk in op bewustwording en het betrekken van ervaringsdeskundigen. Gemeenten geven aan dat men behoefte heeft aan meer goede ervaringsdeskundigen, maar dat zij moeite hebben om deze te vinden en te behouden
- Gemeenten geven aan dat gebrekkige landelijke regelgeving op de domeinen onderwijs, wonen en toegang tot arbeid inclusie in de weg staat.

Andere bevindingen zijn:

- Vooral kleinere gemeenten (inwoneraantallen onder de 25.000 inwoners) geven aan moeite te hebben met de uitvoering van het VN-verdrag Handicap.
- Gemeenten geven in meerderheid aan de uitvoering van het VN-verdrag Handicap te plaatsen in een breder inclusiebeleid
- Gemeenten hebben veel aandacht voor digitale toegankelijkheid.
- Sommige gemeenten maken melding van een lokale subsidieregeling om uitvoering van onderdelen van het VN-verdrag Handicap te stimuleren.

LINK: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2022-10/Movisie-VNG-flitspeiling.pdf>

TREFWOORDEN: Gehandicapt

Overheidsbeleid
Gemeentelijke overheid
Personeelsbeleid
Antidiscriminatiebeleid
CODE: 327.22

TITEL: Flitspeiling 2023 VN-verdrag handicap in gemeenten. Flitspeiling 6 (2023)

AUTEUR(S): Harnacke, C.

Fitzpatrick, H.

UITGAVE: VNG / Movisie : Den Haag / Utrecht, 2023

SAMENVATTING: Inventarisatie (zesmeting) onder gemeenten naar stand van zaken implementatie VN-verdrag inzake rechten van personen met een beperking. In 2016 stemde de Eerste Kamer in met ratificatie van het VN-verdrag voor de rechten van personen met een beperking. In het kader van de implementatie van het VN-Verdrag Handicap zijn de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Participatiewet en de Jeugdwetaangepast. De aanpassing in alle drie de wetten betreft een plicht aan gemeentes om periodiek een plan vast te stellen over hoe de gemeente uitvoering zal geven aan het VN-Verdrag Handicap. Gemeenten moeten in dit plan duidelijk maken wat zij doen, zodat hun inwoners met een beperking volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. De gemeenteraad ziet erop toe dat dit gebeurt. Wat is zeven jaar later de stand van zaken bij het gemeentelijk implementatiebeleid? De VNG hield samen met Movisie een zesde flitspeiling (vijfmeting) in 2023. 201 gemeenten hebben deelgenomen.¹ Dat is een duidelijke stijging in vergelijking met 2022, toen 160 gemeenten aan de peiling deelnamen. Het beeld is dat sommige gemeenten goed op koers liggen, en dat andere nog maar net zijn begonnen om na te denken over de vraag wat de ratificatie van het verdrag voor hen betekent. De verschillen tussen gemeenten zijn dus groot. Belangrijke vaststelling is dat in 30% van de gemeenten die de flitspeiling ingevuld hebben een Lokale Inclusie Agenda (LIA) wordt uitgevoerd. Nog eens 8% heeft de LIA vastgesteld, maar nog niet in uitvoering en nog eens 15% is bezig met de ontwikkeling van de LIA. In totaal heeft dus 53% van de gemeenten in dit onderzoek een LIA in ontwikkeling of in uitvoering. Het zijn met name de grotere gemeenten, met meer dan 25.000 inwoners, die een LIA uitvoeren. Wel lijken veel kleine gemeenten in de startblokken te staan. Zeven jaar na de ratificatie van het VN-verdrag Handicap is een LIA dus nog geen vanzelfsprekendheid. En dat terwijl in het VN-verdrag Handicap is vastgelegd dat gemeenten in een plan moeten opstellen hoe zij uitvoering geven aan dit verdrag. Kijkend naar de inhoud van het inclusiebeleid wordt vastgesteld dat ook in 2023 weer meer gemeenten een breed inclusiebeleid als uitgangspunt hebben. Deze trend uit de afgelopen jaren zet zich dus voort. Ruim twee derde van de gemeenten richt zich niet op één specifieke doelgroep, maar heeft een breed inclusiebeleid, gericht op alle burgers. Drie onderwerpen waar gemeenten bijzonder veel aandacht voor hebben zijn: het betrekken van (vertegenwoordigers van) mensen met een beperking, de toegankelijkheid van communicatie-uitingen en de fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen. Kleinere gemeenten hebben hier ook de meeste aandacht voor, maar relatief minder dan de grotere gemeenten. Gemeenten geven zelf aan weinig of geen aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van het onderwijs, het openbaar vervoer en de arbeidsmarkt. Van gemeenten wordt verwacht dat zij bij de implementatie van het VN-verdrag Handicap samenwerken met ervaringsdeskundigen. Opvallend genoeg geeft 11% van alle gemeenten aan dat zij niet samenwerken met inwoners met een beperking. Positief is dat alle

gemeenten aangeven met maatschappelijke partijen zoals verbanden en organisaties samen te werken. De Wmo-raad wordt door meer dan de helft van de gemeenten zeer veel of veel geraadpleegd, gevolgd door belangenorganisaties en informele organisaties. 21% van de gemeenten geeft echter aan cliëntenorganisaties niet te betrekken en 13% zegt belangenorganisaties van mensen met een beperking niet te betrekken. Het lukt gemeenten dus niet altijd om (vertegenwoordigers van) mensen met een beperking te betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid. Net als in de vorige peilingen is 'benodigde uitvoeringscapaciteit' het meest genoemde knelpunt bij de implementatie van het VN-verdrag Handicap. Zowel grote als kleine gemeenten geven dit aan. Vergeleken met 2022 worden het betrekken van ervaringsdeskundigen en belangenorganisaties en onduidelijkheid over wat er verplicht is vaker als knelpunt genoemd. Ten opzichte van vorig jaar zien we dat meer gemeenten behoefte hebben aan ondersteuning. Er zijn vooral minder gemeenten die zeggen géén behoefte te hebben aan ondersteuning en méér die uitleg wensen over het VN-verdrag Handicap. Waarschijnlijk komt dit omdat er dit jaar meer 'beginnende' gemeenten aan de peiling hebben meegedaan

LINK: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2023-10/Flitspeiling-2023-VN-verdrag-handicap-in-gemeenten.pdf>

TREFWOORDEN: Gehandicapt
Overheidsbeleid
Gemeentelijke overheid
Personeelsbeleid
Antidiscriminatiebeleid
CODE: 327.23

TITEL: Cijferoverzicht 2022 Programma Onbeperkt meedoen! Indicatoren voor de actielijnen en overkoepelende doelen van het programma

AUTEUR(S): Verweij, A.
Hazekamp, T.

Brink, C. van den

UITGAVE: Bilthoven : Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), 2022
SAMENVATTING: Vierde meting van de overkoepelende indicatoren van het beleidsprogramma "Onbeperkt meedoen!". Dit document presenteert de cijfers voor een set indicatoren waarmee het programma 'Onbeperkt meedoen!' gemonitord kan worden. Het ministerie van VWS gebruikt deze indicatorenset voor de jaarlijkse voortgangsrapportage van het programma. In 2019 verscheen het eerste cijferoverzicht, in 2020 het tweede en in 2021 het derde. Het cijferoverzicht van 2022 is het vierde en laatste overzicht dat in deze vorm verschijnt. Er loopt momenteel een traject om tot een nieuwe monitor te komen. Het programma Onbeperkt meedoen!, gebaseerd op het VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een handicap, liep van 2018 tot en met 2021. De ambitie van het programma is dat mensen met een beperking meer naar eigen wens en vermogen kunnen deelnemen aan de samenleving, net als ieder ander. Het doel is dat mensen met een beperking merkbaar minder drempels gaan tegenkomen die het meedoen in de weg staan. Het programma bestond uit zeven actielijnen. Voor iedere actielijn zijn maatregelen uitgewerkt om concrete doelen te bereiken en merkbare verbeteringen te realiseren voor mensen met een beperking. Als vervolg op het programma Onbeperkt meedoen! is op 19 april 2022 een vervolgaanpak vastgesteld. De vervolgaanpak is niet ingedeeld naar actielijnen, wel zijn de maatregelen uit de zeven eerdere actielijnen voortgezet. Voor het cijferoverzicht van 2022 worden de indicatoren daarom ingedeeld op basis van de thema's uit de eerdere actielijnen. Voor iedere actielijn zijn maatregelen uitgewerkt om concrete

doelen te bereiken en merkbare verbeteringen te realiseren voor mensen met een beperking, Naast de cijfers voor de actielijnen worden ook cijfers gepresenteerd over de voortgang van activiteiten rondom de implementatie van het VN-verdrag Handicap bij gemeenten en bedrijfssectoren. De indicatoren zijn in dit overzicht ingedeeld naar actielijn: bouwen en wonen, werk, onderwijs, vervoer, participatie en toegankelijkheid, rijk als organisatie, gemeenten, bedrijfsleven. Om in één oogopslag een compleet beeld van alle indicatoren te krijgen, begint dit document met een 'Samenvatting cijferoverzicht' waarin een selectie van de cijfers bij de indicatoren kernachtig staat weergegeven. Op de daaropvolgende pagina's worden de indicatoren per actielijn gepresenteerd : bouwen en wonen, werk, onderwijs, vervoer, participatie en toegankelijkheid, rijk als organisatie, gemeenten, bedrijfsleven. Het document is aanklikbaar om eenvoudig van de ene naar de andere actielijn te kunnen gaan. Per indicator wordt het meest actuele cijfer gepresenteerd. Als het cijfer nieuw is ten opzichte van het overzicht in 2019, wordt dit aangegeven met een icoontje (vinkje). Om inzicht te krijgen in ontwikkelingen in de tijd, worden ook cijfers van eerdere jaren gepresenteerd, voor zover beschikbaar. Waar mogelijk gaat het eerste cijfer over 2015 of 2016, vlak voordat het programma Onbeperkt meedoen! van start ging.

LINK: <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2022-12/Cijferoverzicht%20Onbeperkt%20Meedoen%202022.pdf>

TREFWOORDEN: Gehandicapten

Maatschappelijke positie

Participatie

Overheidsbeleid

Antidiscriminatiebeleid

CODE: 323.19

323.23

TITEL: Meer dan de som der delen? Verkenning NPM

AUTEUR(S): Schellekens, G.

Hoef, J. van de

Valks, R.

Boot, J.

Stockmann, E.

UITGAVE: Utrecht : Berenschot, 2022

SAMENVATTING: Dit rapport bevat een verkenning naar het onderbrengen van het Nationaal Preventie Mechanisme (NPM) onder het College voor de Rechten van de Mens (CRM).

Nederland is in 2010 de verplichting aangegaan om een Nationaal Preventie Mechanisme (NPM) in te richten dat moet leiden tot het onafhankelijk en effectief voorkomen van foltering, vernederend of mensonterende behandeling of bestraffing. In 2010 is Nederland deze verplichting aangegaan met de

ratificatie van het Optional Protocol to the Convention Against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (hierna het Protocol)

. Dit Protocol is een aanvulling op het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke en onterende behandeling of bestraffing van de Verenigde Naties uit 1984.inds 2011d heeft Nederland ervoor gekozen om de NPM vorm te geven in een netwerkform. Met de Inspectie van Justitie en Veiligheid als coördinator. Het Nederlandse NPM werd daarmee gevormd door organisaties die een toezichhoudende , of adviserende, rol vervullen bij vrijheidsbeneming. Aan het netwerk namen aanvankelijk zes instanties deel, maar na enkele samenvoegingen zijn uiteindelijk vier instanties aangewezen: de Raad voor de Strafrechtstoepassing

en jeugdbescherming, de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie Veiligheid en Justitie. Deze netwerkvorm heeft de afgelopen jaren tot veel kritiek geleid. Zowel van de internationale toezichthouder(s), zoals het Subcomité ter preventie van foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing', maar ook van betrokken actoren uit het netwerk waaronder de NO, RSJ en ook het maatschappelijk middenveld zoals Amnesty International (AI). De zorgen waren gericht op de onafhankelijkheid, de efficiëntie van de opzet en de noodzakelijke beschikbare middelen voor beiden, van het mechanisme. Het Ministerie van Justitie heeft aan Berenschot de opdracht gegeven om te verkennen hoe het NPM bij het College voor de Rechten van de Mens ondergebracht kan worden. Deze opdracht tot verkenning is verstrekt met de intentie om bij te dragen aan solide besluitvorming over de organisatie en inrichting van het NPM bij het College. Deze verkenning brengt het brede collegiale werkveld in kaart en beschrijft hoe samenwerkingsafspraken met instanties die toezicht houden op plaatsen van vrijheidsbeneming vorm kunnen krijgen. Ook wordt een advies gegeven over de formatie die nodig is bij het CRM om de NPM-taak uit te voeren.

LINK: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2023/09/27/tk-bijlge-rapport-berenschot-verkenning-npm-bij-crm/tk-bijlge-rapport-berenschot-verkenning-npm-bij-crm.pdf>

KAMERBRIEF:

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2023/09/27/tk-nationaal-preventie-mechanisme/tk-nationaal-preventie-mechanisme.pdf>

TREFWOORDEN: Kinderbescherming

Gevangeniswezen

Geestelijke gezondheid

Psychiatrische zorg

Uitzetting

Vreemdelingen

Mensenrechten

CODE: 362.22

TITEL: LHBTIQ+ gemeenschap en beleid in Alblasserdam. Houding en ervaringen van inwoners

UITGAVE: Sliedrecht / Dordrecht : Onderzoekcentrum Drechtsteden, 2024

SAMENVATTING: Onderzoek naar het onderwerp LHBTIQ+ uitgevoerd onder leden van het Bewonerspanel Alblasserdam, dat bestaat uit inwoners van 18 jaar of ouder.

Respondenten hadden twee weken de tijd om de vragenlijst online in te vullen (van 9 oktober tot en met 23 oktober 2023). Een week na de start hebben degenen, die nog niet hadden deelgenomen, een herinneringsmail ontvangen. In totaal hebben 174 van de uitgenodigde 368 personen de vragenlijst ingevuld. Dat komt neer op een respons van 47%. De meningen in Alblasserdam zijn verdeeld over het onderwerp LHBTIQ+ en de mate waarin Alblasserdam een inclusief dorp is. Dit zien we terug in alle onderwerpen in dit onderzoek. De meeste inwoners staan positief tegenover (aandacht voor) LHBTIQ+. De groep die daar negatief tegenover staat, is tussen de 10% en 33% groot (afhankelijk van het specifieke onderwerp). Hoewel Alblasserdam volgens de helft van de inwoners een inclusief dorp is, vindt een kwart van de inwoners dat juist niet. De verdeeldheid is nog groter als het specifiek gaat over de mate waarin LHBTIQ+ers hier zichzelf kunnen zijn. Een meerderheid van de inwoners zegt zélf wel positief te staan tegenover LHBTIQ+ers. Zo'n zeven à acht op de tien inwoners vinden het bijvoorbeeld prima als een familielid of vriend openlijk 'uit de kast' zou komen of als mensen van hetzelfde geslacht affectie tonen in het openbaar. Een

op de zes inwoners vindt dit echter niet oké (en de rest is neutraal gestemd). Tegenover homoseksualiteit staat een op de tien níet positief en tegenover bijvoorbeeld non binariteit is dat een kwart. Hoewel een meerderheid van de inwoners zich in Alblasserdam veilig voelt (78%) en volledig zichzelf kan zijn (71%), is dat voor een op de tien inwoners niet het geval. Daarnaast geeft een op de tien inwoners aan de afgelopen twaalf maanden in Alblasserdam slachtoffer te zijn geweest van discriminatie of intimidatie op basis van genderidentiteit of seksuele voorkeur. De meeste Alblasserdamers onderschrijven het belang van aandacht voor de sociale veiligheid van de LHBTIQ+ gemeenschap. Zij vinden dit belangrijk (35%) of heel belangrijk (41%). Eén op de tien (12%) vindt dit echter (heel) onbelangrijk. Het belang van aandacht voor de sociale acceptatie ligt volgens inwoners iets lager. Hoewel ruim de helft (57%) dit (heel) belangrijk vindt, vindt een kwart (24%) dit juist (heel) onbelangrijk. Volgens zo'n vier op de tien inwoners zou er in Alblasserdam meer aandacht moeten komen voor beide zaken. Echter, een kwart is van mening dat er momenteel juist te véél aandacht is voor de sociale acceptatie. Voor de sociale veiligheid betreft dit één op de vijf inwoners. Acht op de tien inwoners (78%) van Alblasserdam voelen zich veilig in het dorp. Zeven op de tien (71%) vinden dat ze volledig zichzelf kunnen zijn in Alblasserdam. Echter één op de tien inwoners (9%) voelt zich er niet veilig en ook één op de tien (12%) geeft aan niet volledig zichzelf te kunnen zijn. De helft van de inwoners vindt de inzet van de gemeente voor een LHBTIQ+ vriendelijk dorp belangrijk (25%) of heel belangrijk (25%). Eén op de drie (29%) vindt dit juist (heel) onbelangrijk. Of de gemeente hier momenteel genoeg aan doet, is niet bij iedereen bekend (28% weet het niet of heeft geen mening). Daarnaast vinden evenveel inwoners dat de gemeente hier wel genoeg aan doet (27%) als dat de gemeente hier niet genoeg aan doet (28%). Eén op de vijf (18%) vindt dat de gemeente juist te veel doet. De meeste inwoners zijn bekend met het hijsen van de regenboogvlag op 'coming out day' (83%) en weten dat de wethouder namens de gemeente aanwezig was bij de Dordrecht Pride (72%). Vier op de tien inwoners zeggen weleens gehoord te hebben van het gemeentelijk beleidsplan. Een (kleine) meerderheid vindt deze activiteiten een goede zaak. Drie op de tien inwoners vinden het hijsen van de regenboogvlag en de aanwezigheid bij de Dordt Pride echter géén goede zaak.

LINK: <https://t.co/KqtCbueb0T>

TREFWOORDEN: Discriminatie

Homoseksualiteit

Zuid-Holland

Klachtbehandeling

Biseksualiteit

Transseksualiteit

CODE: 940.24

TITEL: Mensen met herkomst buiten Nederland vaker door politie gecontroleerd

UITGAVE: Den Haag : Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), 2024

SAMENVATTING: Artikel over ervaringen met politiecontroles uitgesplitst naar bevolkingsgroep, gebaseerd op gegevens uit de Veiligheidsmonitor. Dat is een tweejaarlijkse enquête waarin onder meer gevraagd wordt naar slachtofferschap van criminaliteit, veiligheidsbeleving en de relatie tussen burgers en politie. In 2023 hebben ruim 180 duizend Nederlanders van 15 jaar of ouder aan dit onderzoek deelgenomen. De vragen over politiecontroles zijn in 2023 voor het eerst gesteld. Mensen die zelf, of van wie een of beide ouders in het buitenland geboren zijn, zeggen vaker dat ze gecontroleerd zijn door de politie dan mensen met een Nederlandse herkomst. Daarbij vinden ze minder vaak dat de politie hen toen rustig, respectvol en correct heeft behandeld. Ook denken ze vaker dat hun afkomst, huidskleur of uiterlijk een reden was voor de controle. In 2023 zei 8 procent van de mensen met Nederlandse herkomst dat zij in de afgelopen twaalf maanden gecontroleerd zijn door de politie. Bij mensen die buiten Nederland geboren zijn was dit 9 procent. Bij de tweede generatie (zelf geboren in Nederland, hun ouder(s) in het buitenland) is dat met 11 procent het hoogst. Vooral mensen met in Marokko, Turkije of Suriname geboren ouder(s) gaven dit relatief vaak aan. Jonge mannen worden over het algemeen het vaakst door de politie gecontroleerd. Bij de tweede generatie jonge mannen met in Marokko, Turkije of Suriname geboren ouder(s) gebeurt dat het vaakst. 32 procent van de Nederlands-Marokkaanse jonge mannen (15 tot 25 jaar) is naar eigen zeggen de afgelopen twaalf maanden door de politie gecontroleerd. Van de jonge mannen met Nederlandse herkomst gaf 21 procent aan door de politie te zijn gecontroleerd. De meerderheid (80 procent) van de mensen die zijn gecontroleerd zei dat de politie hen bij de laatste controle rustig, respectvol en correct heeft behandeld. Bij de Nederlands-Turkse tweede generatie vindt 62 procent dat de politie hen tijdens de laatste controle rustig, respectvol en correct heeft behandeld. Bij de Nederlands-Marokkaanse en Nederlandse-Surinaamse tweede generatie was dat respectievelijk 66 en 70 procent. Volgens 9 procent van de mensen die zijn gecontroleerd door de politie was hun afkomst, huidskleur of uiterlijk een reden voor de controle. Van de mensen met een Nederlandse herkomst dacht 4 procent dit. Mensen van de Nederlands-Marokkaanse tweede generatie zeiden het vaakst te vermoeden dat afkomst, huidskleur of uiterlijk een rol heeft gespeeld bij de controle (35 procent). Bij de tweede generatie met ouder(s) geboren in Turkije of Suriname was dit 31 procent

LINK: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/09/mensen-met-herkomst-buiten-nederland-vaker-door-politie-gecontroleerd>

TREFWOORDEN: Etnische minderheden

Racisme

Politie-optreden

Identificatieplicht

Discriminatie

Etnisch profileren

CODE: 361.24

